

گذر

اقتصاد ایران سال ۱۳۹۷

- کتاب «اقتصاد ایران سال ۱۳۹۷» سومین تجربه متوالی مؤسسه راهبردهای بازنشتگی صبا در تدوین مرجعی تحلیلی درباره چشم‌انداز سالانه اقتصاد ایران است که با همکاری معاونت برنامه‌ریزی، توسعه شهری و امور شورای شهرداری تهران و با همت جمعی از پژوهشگران جوان حوزه اقتصاد با رویکرد نهادگرایی به زیور طبع آراسته شده است. تصمیم‌گیری در شرایط متغیر و پرشتاب پیرامون، بدون تحلیلی منطقی بر واقعیت روندهای غالب و تعیین‌کننده، منجر به گزینش‌های مخربی می‌شود که با کارایی و اثربخشی مورد انتظار را ندارند یا پیامدی جز اتلاف منابع رقم نخواهند زد. در این میان، نهادهای اقتصادی ناگزیر از استفاده از تحلیل‌هایی راهگشا از محیط اطراف خویش هستند تا بتوانند تصمیماتی دقیق‌تر اتخاذ کنند. برای ارائه تبیینی کارشناسی از وضعیت اقتصاد ایران و ترسیم چهره احتمالی آن در سالی که «سال حمایت از تولید داخلی» نام گرفته، لازم است هم به شرایط محاطی و هم به شرایط محیطی اقتصاد ایران به صورت هم‌زمان توجه شود. منظور از شرایط محاطی، عوامل برون‌زای مؤثر بر اقتصاد ملی است؛ عواملی از قبیل قیمت نفت و گاز، روند تغییرات احتمالی بازارهای کالا، وضعیت تجارت و رشد اقتصاد جهانی و منطقه و از همه مهم‌تر وضعیت پایداری یا ناپایداری روابط با همسایگان و قدرت‌های بزرگ در سیاست خارجی به‌ویژه برجام.

منظور از شرایط محیطی نیز عوامل داخلی مؤثر بر عملکرد اقتصادی کشور است؛ ازجمله پارادایم اقتصاد سیاسی حاکم بر کشور، وضعیت بودجه دولت، شرایط حاکم بر بازارهای داخلی و نرخ‌های کلیدی، وضعیت بخش‌های حقیقی و … از منظر اقتصاد سیاسی، اقتصاد ایران اقتصادی رانتی است که رکود و رونق آن به دلیل وابستگی به درآمد نفت، متکی به عواملی برون‌زا و خارج از کنترل نظام اقتصاد سیاسی ملی است. وابستگی به درآمدهای سهل‌الوصول نفتی نیز موجب شکل‌گیری دولت و جامعه‌ای با سازه ذهنی کوته‌نگر است که منافع بلندمدت خود را همواره فدای مصلحت‌های لحظه‌ای و کوتاهمدت می‌کند؛ دولتی که گمان می‌کند همواره می‌تواند به واسطه درآمدهای نفتی بر بحران کمبود منابع غلبه کند، در دوران حوضی چشم‌انتظار رونق نفتی دیگری است و از نداشت توانایی لازم برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در مواقع بحرانی رنج می‌برد. این است که در هفت دهه گذشته، برنامه‌ریزی توسعه در کشور عملاً راه به جایی نبرده است و مشکلات کشور هیچ‌گاه تبدیل به مسئله نشده‌اند تا در مسیر حل‌وفصل قرار گیرند. بنابراین امروز نظام اقتصاد سیاسی کشور با انباشتی از مشکلات و بحران‌های حل‌نشده مواجه است که هم‌زمانی آن حداقل در طول تاریخ معاصر بی‌سابقه بوده است: تورم پس از تشدید تحریم‌ها در سال ۱۳۹۰ و بقای آثار آن تا امروز، بحران در سیاست خارجی با تشدید تنش‌ها با همسایگان عرب‌زبان و زلزله در پایداری برجام پس از به‌قدرت‌رسیدن جمهوری‌خواهان در ایالات متحده آمریکا، بحران زیست‌محیطی گسترده به دلیل مدیریت نادرست منابع آب در سال‌های گذشته و تشدید خشک‌سالی در سال‌های اخیر، در کنار وسعت دایره استان‌های درگیر با پدیده ریزگردها و کلان شهرهای درگیر با معضل آلودگی هوا و … پیامدهای این ساخت اقتصادی را می‌توان در وضعیت شاخص‌های نهادی اقتصاد کشور از قبیل فضای کسب‌وکار، رقابت‌پذیری و شاخص کارآفرینی، به‌خوبی رویت کرد.

در کتاب «اقتصاد ایران سال ۱۳۹۷» پیش‌بینی شده است این شرایط نامساعد با خروج ایالات متحده از برجام و اعمال مجدد تحریم‌ها، بیش از گذشته کشور را با بحران اقتصادی مواجه کند؛ نوسانات درخور توجه ارزی، کاهش درآمدهای نفتی و به‌تبع آن افزایش کسری بودجه، افزایش کسری تراز تجاری به واسطه محدودیت‌های جدی در صادرات نفت، بی‌ثباتی اقتصادی با افزایش انتظارات تورمی و بنابراین افزایش نرخ تورم، خروج غول نقدنگینی بی‌ضابطه بسط‌یافته به واسطه سیاست‌های پولی و اعتباری در دهه اخیر از بانک‌ها و هجوم افسارگسیخته آن به بازارها، فشار تورمی در بازار مسکن، خروج سرمایه‌گذاران خارجی از کشور و متاثرشدن سرمایه‌گذاری‌های توافق‌شده در حوزه نفت و حمل‌ونقل هوایی، رشد شایان توجه شاخص بورس بر اثر سودآوری درخور توجه چهار صنعت بزرگ بورس شامل پتروشیمی، فراورده‌های نفتی، فلزات اساسی و استخراج کانه‌های فلزی به دلیل افزایش نرخ ارز و بی‌ثباتی اقتصادی با بین‌المللی، از مهم‌ترین پیش‌بینی‌های این کتاب هستند که چشم‌انداز اقتصاد ایران را همراه با رکود تورمی ترسیم می‌کند. شایان توضیح است فایل الکترونیکی این اثر پژوهشی در وب‌سایت مؤسسه راهبردهای بازنشتگی صبا در دسترس عموم قرار گرفته است.

شرق: دیروز بسته ارزی جدید دولت به‌طور رسمی آغاز به کار کرد و با انجام معاملات در بازار ثانویه، نرخ دلار وارد کانال هشت هزار تومان شد. واکنش مثبت بازار به سیاست ارزی تازه دولت، بسیاری از کارشناسان و فعالان بازار را به ثبات ارز امیدوار کرده است و پیش‌بینی می‌کنند نرخ دلار در ادامه سال در محدوده هشت تا ۹ هزار تومان تثبیت شود. فعالان بازار مهم‌ترین اهرم فشار برای پایین‌آمدن نرخ ارز در بازار سامانه نیما را عرضه ارز پتروشیمی‌ها در این بازار می‌دانند. صادرکنندگانی که با وجود دریافت یارانه ارزی خوراک، تانکون از تحویل ارز خود به سامانه نیما طفره می‌رفتند، امروز با نرخ توقافی ارز خود را وارد بازار دوم کردند. «شرق» در گفت‌وگو با کارشناسان و فعالان، واکنش بازار ارز به بسته جدید ارزی دولت را بررسی کرده است. محسن قادری، فعال بازار، معتقد است اگر بازار ثانویه بتواند ارز مورد نیاز را تأمین کند، دلار در همین ارقام هشت تا ۹ هزار تومان ثابت می‌ماند؛ اما در بازار صرافی‌ها میزان معاملات را نمی‌توان پیش‌بینی کرد و همه چیز بستگی به میزان تقاضای ارز‌کسانی دارد که می‌خواهند ربال خود را به ارز تبدیل کرده و از گردونه خارج کنند؛ یا به صورت خروج سرمایه از کشور یا به شکل پس‌انداز دلاری. حمید تهرانفر، مدیر سابق نظارت بر مؤسسات پولی و بانکی بانک مرکزی، نیز نگاه خوش‌بینانه‌ای به سیاست ارزی جدید دولت دارد و می‌گوید بازار ارز از حالت رهایی‌خلای شده و آماده تمکین به یک سیاست مشخص است. او فاصله بین نرخ ارز ثانویه و صرافی‌ها را بین ۲۰۰ تا ۲۵۰ تومان پیش‌بینی می‌کند؛ اما در این میان کارشناسان دیگر گرچه این بسته را مثبت ارزیابی می‌کنند، معتقدند نباید انتظار معجزه از آن داشت. احمد حاتمی‌زد معتقد است ریشه مشکلات ارز با منوط به معاملات ارزی داخل نبود که حالا یک بسته نبود راهکار برون‌رفت از آن باشد. ریشه اصلی بحران ارزی در تحریم‌های آمریکاست که در ادامه بازار ثانویه ارز را به‌شدت تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. حاتمی‌زد می‌گوید ارز پتروشیمی‌ها در حالی قرار است در بازار ثانویه عرضه شود که ما با مشکل جدی تحریم‌های بانکی و چالش جابه‌جایی پول مواجه هستیم و این موضوع قطعاً بازار ثانویه را دچار اختلال و کمبود ارز می‌کند.

خروج سرمایه‌ارزی نادیده گرفته شد

به گزارش «شرق»، تازه‌ترین گزارش بانک مرکزی از اولین روز اجرایی‌شدن بسته ارزی، از این حکایت دارد که در سامانه نیما ۲۳ مورد عرضه ثبت و هشت مورد معامله قطعی شده است. جمع مبالغ عرضه‌شده

اقتصاد

کارشناسان در تحلیل واکنش بازار به بسته ارزی، نادیده‌گرفتن تحریم‌ها در تدوین بسته را به نقد کشیدند

ترامپ، غایب بسته ارزی

عکس: محمد حسینی/فر مهر

نرخ از سوی دولت دست‌کاری می‌شود

حمید تهرانفر، مدیر سابق نظارت بر مؤسسات معادل ۳۳۰ هزار دلار آمریکاست. از این میان، مبالغ عرضه‌شده حدود ۳۰ میلیون درهم امارات با قیمت دوهزار و ۲۰۰ تومان معامله شده است. همچنین یک میلیون یورو با قیمت۹ هزار و ۳۳۰ تومان و صد هزار دلار آمریکا با نرخ هشت‌هزار و ۹۵۰ تومان معامله شد. نرخ تعیین‌شده در بازار ثانویه ثابت نیست و به‌طور شاور تغییر خواهد کرد. هرچند از نقدی به‌طور مستقیم به این بازار وارد می‌شود؛ اما آن‌طور که رئیس‌کل بانک مرکزی اعلام کرده است، هرگاه نیاز باشد ارز نفت نیز برای کنترل بازار ثانویه تریق خواهد شد. روز اول اجرای این بسته، بازار واکنش مثبتی نشان داده و نرخ دلار با کاهش چشمگیری به محدود ۸ تا ۹ هزار تومان رسید. محسن قادری، فعال بازار، در تحلیل واکنش بازار به بسته ارزی دولت در گفت‌وگو با «شرق» توضیح داد: اگر بازار ثانویه و همچنین صرافی‌ها بتوانند ارز مورد نیاز را تأمین کنند، نرخ دلار در محدوده هشت تا ۹ هزار تومان تداوم پیدا می‌کند؛ اما ما نمی‌توانیم پیش‌بینی دقیقی از میزان تقاضای غیرصرافی را داشته باشیم. این یک عامل اثرگذار در تعیین نرخ ارز است؛ کسانی که می‌خواهند ربال خود را به ارز تبدیل کرده و سرمایه خود را از کشور خارج کنند یا کسانی که می‌خواهند سرمایه خود را به صورت ارزی در خانه‌هایشان نگه دارند. بنابراین میزان تقاضای این دسته از متقاضیان ارز عامل مهم پیش‌روی نرخ ارز است. اگر تقاضای این دسته از خریداران ارز بیشتر از میزان ارز عرضه‌شده باشد، باید انتظار افزایش دوباره نرخ ارز را داشت.

چالش‌های ایران امروز

بود. اگر تدابیر لازم برای اصلاح وضعیت ترازنامه بانک‌ها اتخاذ نشود، دیر یا زود نظام مالی کشور آسیب جدی خواهد دید و بخش حقیقی را هم با خود به ورطه رکود خواهد کشاند. خشک‌سالی درآمدت که برای حدود یک دهه دامن کشور را گرفته است، همراه با بی‌تدبیری در مدیریت منابع طبیعی (از جمله پرداخت یارانه سنگین به نهادهای کشاورزی و آب و عدم نظارت بر استفاده از منابع طبیعی مشترک)، به تخریب گسترده منابع طبیعی تجدیدپذیر کشور شامل منابع آب و خاک، جنگل و مرغ و تالاب‌ها و دریاچه‌ها و زیست‌بوم‌های مهم اکمکرانی در کشور به‌شدت تزلزل یافته است، به این معنی که افزایش مهم کشور به مرحله حادی رسیده و به‌همین‌دلیل در سال‌های اخیر تعداد روزافزونی از کشاورزان و ساکنان مناطق گرم و خشک کشور، روستاهای خود را به مقصد شهرهای کوچک و بزرگ ترک کرده‌اند. کمبود منابع آب چنان حاد شده است که امنیت غذایی کشور به مخاطره افتاده و کشاورزان و شهرنشینان در برخی از مناطق برای اولین‌بار بعد از انقلاب رودروی دستکاه‌های موقلی و مسئول قرار گرفته‌اند.

۲- تحلیل ریشه‌های بحران کنونی: در قانون اساسی وظایف اقتصادی، اجتماعی و حاکمیتی دولت بسیار گسترده تعریف شده است. به‌همین‌دلیل در دوران بعد از انقلاب شاهد بزرگ‌شدن دولت بوده‌ایم. صرف‌نظر از تأثیر سوء، بار مالی اندازه دولت بزرگ بر بودجه عمومی و صندوق‌های بانزشتگی، کیفیت حکمرانی در کشور به‌شدت تزلزل یافته است، به این معنی که امتیاز و رتبه ایران در هریک از اجزای شاخص حکمرانی، یعنی «پاسخ‌گویی دولت و شنیده‌شدن صدای مردم»، «ثبات سیاسی و نبود خشونت»، «اثربخشی دولت»، «کیفیت مقررات»، «حاکمیت قانون» و «کنترل فساد»، رضایت‌بخش نیست. در این وضعیت دولت نمی‌تواند به‌خوبی از عهده انجام مسئول وظایف اقتصادی خود در حوزه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، اجرای سیاست‌ها و برنامه‌ها و نظارت مؤثر بر آنها برآید. در جامعه با شکل‌گیری انواع نهادهای موازی اقتصادی و مالی، رفاه اجتماعی، فرهنگی و آموزشی مواجهیم. همه این نهادها از بودجه عمومی کشور اترزاق می‌کنند، اما نه تعهد قانونی روشنی به پرداخت مالیات به دولت دارند و نه در قبال دولت و جامعه به اصول شفافیت و پاسخ‌گویی پایبندند. انتظارات مردم از دولت برای مبارزه با فقر و بهبود وضعیت معیشت خود از طریق دریافت انواع یارانه‌ها و کمک‌های بلاعوض نیز شکاف منابع و مصارف بودجه عمومی دولت را افزایش می‌دهد. بی‌سبب نیست که قوه مجریه در مرکز جدال بر سر تقسیم منابع حاصل از مالیات‌ها و نفت مستاصل شده است و چه در دوره جنگ و تحریم و چه در دوره رونق نفتی، ناترازی بودجه دولت حتی با تخصیص عایدات نفتی به مصارف جاری بودجه برطرف نمی‌شود. حاصل این وضعیت از یک‌سو موجب سرمایه‌گذاری ناکافی دولت در تجهیز زیرساخت‌های فیزیکی مانند زیرساخت‌های حمل‌ونقل زمینی و هوایی، بنادر، مراکز برق و ارتباطات شده است و از سوی دیگر به حجم عظیمی از پروژه‌های نیمه‌تمام انجامیده است. با توجه به نکات فوق، دولت بزرگ و ناکارآمدی در کشور شکل گرفته است که همواره با کسری منابع نسبت‌به مصارف خود مواجه است. این کسری‌های مزمن موجب استقراض دولت از بانک مرکزی، استفاده از تبصره‌های تکلیفی و دست‌اندازی در منابع صندوق‌های بانزشتگی و بانزشتگی و ایجاد کسری بودجه مزمن دولت و شیوه‌های تأمین مالی این کسری‌ها، موجب تقوץ سیاست‌های مالی بر سیاست پولی بانک مرکزی شده است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به‌دنبال تصویب قانون بانکداری بدون ربا در سال ۱۳۶۲، از ابزارهای پولی متعارف محروم شده و به‌سبب مستقل‌نبودن آن از دولت و مراکز قدرت سیاسی از کنترل تورم باز مانده است. سیاست‌نبودن بانک مرکزی از دولت نیز موجب تبدیل این بانک به خزانه دولت شده است. بی‌سبب نیست که بعد از انقلاب اسلامی به‌جز در

ثانویه باشد، رقم مناسبی است. تهرانفر تأکید کرد: درحال‌حاضر بسته جدید ارزی آرامش نسبی را می‌تواند بر بازار ارز حاکم کند؛ اما عمر این آرامش موقتی است و باید دید رفتار بین‌المللی ایران به چه شکلی بروز پیدا می‌کند. در صورت موفق‌نبودن مذاکرات بین‌المللی و شدت‌یافتن تحریم‌ها این بسته و آرامش حاصل از آن بسیار زودگذر خواهد بود.

بسته ارزی معجزه نمی‌کند

احمد حاتمی‌یزد هم مانند تهرانفر اثرگذاری تعاملات بین‌المللی در بازار ارز را بسیار قوی می‌داند و معتقد است گرچه مدل سیاست ارزی دولت بازار ارز را ملتهب کرده و حالا با بازنگری سیاستی در پی بازگشت ثبات به بازار ارز است؛ اما باید پی‌نویزم بحران اصلی ما نه در داخل؛ بلکه ریشه در تحریم‌های بانکی دارد. او توضیح داد: بسته ارزی جدید دولت قطعاً یک بسته مثبت است؛ اما در شرایط فعلی معجزه نمی‌کند و برای حل بحران ارزی کافی نیست. ریشه مشکلات ارزی ما در تحریم‌های آمریکا است که با بافشاری و زورگویی دونالد ترامپ به دیگر کشورها هم تسری پیدا می‌کند. او اضافه کرد: در بسته ارزی جدید تصمیم‌های خوبی از قبیل قطع ارز دولتی برای سفر خارجی، واردات طلای خام بدون مالیات و عوارض گرفته شد. بخشی از هدف تحریم‌ها این بود که ما نتوانیم سرمایه وارد کشور کنیم. اکنون با مجازشردن بدون محدودیت واردات دلار از وارد مردم خود را می‌توانند بدون تحریم در بازار جهانی دست به معامله بزنند؛ درصورتی‌که تا قبل از این، این مورد با محدودیت همراه بود.

حاتمی‌یزد با اشاره به گره‌گاه اصلی بازار ثانویه توضیح داد: مشکل عمده بر سر کار بازار ثانویه این است که صادرکنندگانی مانند پتروشیمی‌ها و فولادی‌ها ارز خود را در این بازار عرضه می‌کنند؛ اما عمدتاً از این‌ها در بانک‌های چین و امارات به‌عنوان مقاصد اصلی صادراتی است؛ درحالی‌که واردکننده‌های ما بیشتر از اروپا کالا وارد می‌کنند؛ پس با وجود تحریم‌های بانکی عملاً انتقال و جابه‌جایی حواله ارزی میان این دو بازیگر بازار ثانویه به مشکل برمی‌خورد. پس با وجود تحریم‌های بانکی شانس اینکه حجم معاملات در بازار ثانویه کفاف میزان ارز مورد نیاز کشور را بدهد، بسیار اندک است. در سال‌های تحریم‌های دهه ۸۰ این صرافی‌ها بودند که وظیفه نقل و انتقال ارزی را برعهده گرفته بودند؛ اما این شیوه معاملاتی زیرزمینی است و نمی‌تواند شفاف باشد و نام بازار روی آن گذاشت.

چالش‌های ایران امروز

چند سال، همواره شاهد نرخ‌های تورم دورقمی و پرنوسان در اقتصاد کشور بوده‌ایم. در همان حال، بانک مرکزی نتوانسته است، به موازات فعال‌شدن بانک‌های خصوصی در اقتصاد کشور، نظارت مؤثری را بر نظام بانکی کشور اعمال کند. بحران بانکی اخیر کشور زاینده توانایی دولت و بانک مرکزی در حوزه مقررات‌گذاری و اعمال نظارت بر نظام بانکی است.

بدبینی به سازوکار اقتصاد بازار در اوایل انقلاب، موجب ملی‌شدن بانک‌ها و شرکت‌های بزرگ داخلی و خارجی شد. علاوه بر این، دامنه مداخلات دولت در اقتصاد به‌صورت مقررات‌گذاری، تعبیه نظارت‌انگیزش‌های مالی، قیمت‌گذاری و سهمیه‌بندی کالاها و نهادهای تولید، گسترش بی‌سابقه‌ای پیدا کرد. هرچند بعد از جنگ ایران و عراق گام‌های مهمی در راستای خصوصی‌سازی و کاستن از میزان مداخلات دولت در اقتصاد برداشته شد، هنوز هم اقتصاد ایران از یک اقتصاد آزاد فاصله بسیار دارد. واقعیت این است که خصوصی‌سازی در ایران به‌نحوی صورت گرفته که سهم کمی از سهام شرکت‌های دولتی و بانک‌ها در اختیار بخش خصوصی مستقل از دولت قرار گرفت. در واقع بخش مهمی از شرکت‌های دولتی برای رد دیون دولت به سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بانزشتگی کشوری و لشکری واگذار شد و بخش دیگر آن نصیب نهادهای نظامی و غیرنظامی شد. بدین ترتیب، طبقه سرمایه‌دار جدیدی در ایران شکل گرفت که ارتباط نتگاتنگی با مراکز قدرت داشت. این طبقه سرمایه‌دار نه تنها از طریق خرید ارزان دارایی‌های عمومی به کسب ثروت پرداخت، آزاد، بلکه در بهره‌گیری از قراردادهای دولتی و سودجویی از رانت حاصل از اضافه ارزش اراضی و مستغلات شهری، گوی سبقت را از بخش خصوصی مستقل ربود. این نوع سرمایه‌داری در ادبیات اقتصاد سیاسی، سرمایه‌داری رابططی یا رفاقتی نامیده می‌شود. این گروه به‌جای بهره‌گیری از رانت‌ها برای نوآوری در تولید و توزیع کالاها و خدمات، به خوشه‌چینی از اقتصاد کشور می‌پردازد. نبود ترتیب نهادی مناسب برای برپایی اقتصاد بازار و شکل‌گیری جزایری از منافع متعارض به‌صورت شرکت‌های دولتی، شرکت‌های وابسته به نهادهای غیردولتی، بخش خصوصی رسمی و غیررسمی و نامساعدبودن محیط کسب‌وکار، از عوامل اصلی عقب‌ماندگی اقتصادی کشور بوده است. در سال ۲۰۱۷، رتبه جهانی ایران از نظر آزادی اقتصادی، در میان ۱۸۰ کشور ۱۵۵ گزارش شده است. درحالی‌که رتبه ترکیه و عربستان از این نظر ۶۰ و ۶۴ است. در گزارش مذکور، امتیاز ایران در زمینه آزادی سرمایه‌گذاری، آزادی مالی، حقوق مالکیت، اثربخشی قوانین و صحت عمل دولت بسیار پایین است.

پیامدهای منفی وابستگی اقتصاد کشور به نفت شامل رانت‌جویی غیرمولد، تضعیف نهادهای بنشیان توسعه و فساد مالی و اثرات بی‌ثبات‌کننده نوسانات درآمدهای نفتی نیز یکی دیگر از عوامل مؤثر در عملکرد ضعیف اقتصاد کشور در دهه شمار می‌رود. در سال ۲۰۱۶ رتبه ایران از نظر شاخص ادراک فساد در بین ۱۷۶ کشور ۱۳۱ بوده است. درحالی‌که رتبه کشور همسایه و مسلمان ما، ترکیه، در همان سال ۷۵ گزارش شده است. برابند و بازتاب همه آنچه را در بالا مطرح شد، می‌توان در وضعیت نابسامان محیط کسب‌وکار مشاهده کرد.

سیاست خارجی ایران در دوره بعد از انقلاب اسلامی در چارچوب منافع ملی، بر پایه حداکترکردن منافع اقتصاد کشور و استفاده از فرصت‌هایی که مشارکت فعال در تقسیم کار جهانی به‌وجود می‌آورد، استوار نبوده است. در تنظیم مناسبات بین‌المللی، مقابله با نظام سلطه جهانی و برخی از کشورهای عربی متحد آن در منطقه، همواره به‌صورت آشکار و پنهان با اولویت بالایی در دستور کار قرار داشته است. تحمیل جنگ ویرانگر هشت‌ساله به ایران و تحریم‌های مکرر و دنباله‌دار کشورهای پیشرفته که با صدور قطع‌نامه‌های شورای امنیت علیه فعالیت‌های هسته‌ای کشور به اوج خود رسید، اثرات زان‌بار بزرگی بر اقتصاد و جامعه ایران داشته است.

ادامه در صفحه ۵

گزارش روز

دستور وزیر صنعت برای تأمین نقدنگی صنایع کوچک و متوسط

● **شرق**: صنایع کوچک و متوسط بخشی از بار اشتغال کشور را به دوش می‌کشند و ممکن است در شرایط جدید ارزی، از نظر تأمین نقدنگی دچار مشکل شوند؛ زیرا این صنایع توان مقاومت در برابر تکانه‌های شدید اقتصاد را ندارند. به همین دلیل، بنا بر گفته معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت، با دستور وزیر قرار است بسته‌ای با موضوع تأمین نقدنگی و با هدف حمایت از صنایع کوچک و متوسط تدوین شود.

صادق نجفی‌زاده، رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، روز گذشته در نشست خبری در محل وزارت صنعت، معدن و تجارت برگزار شد، با اشاره به دستور وزیر برای تهیه بسته‌ای با موضوع تأمین نقدنگی صنایع کوچک، هدف از تدوین این بسته را ارائه آن به دولت و اخذ مصوبه از هیئت وزیران اعلام کرد.

او افزود: ۴۸ درصد اشتغال در اختیار صنایع کوچک و متوسط است. بحث‌های زیادی درباره تعداد واحدهای کوچک و متوسط و تعداد واحدهای فعال این حوزه مطرح شده است، به همین دلیل تا پایان تیر سرشماری مجددی از این واحدها انجام شده است و به‌زودی پس از راستی‌آزمایی به رسانه‌ها خواهد شد.

نجفی‌زاده ادامه داد: در حال حاضر بیش از ۸۴ هزار واحد صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری در کشور وجود دارد که بیش از ۹۰ درصد آنها، واحدهای کوچک و متوسط هستند. بحث راه‌اندازی مجدد صنایع کوچک در حال پیگیری است و ۲۳۰ واحد صنعتی از ابتدای امسال با اشتغال چهار هزار نفر به چرخه تولید برگشته‌اند. بیش از یک میلیون اشتغال نیز در ۸۰۰ شهرک فعال در کشور ایجاد شده است.

به گفته او، ارتباطات خوبی با کشورهای مثل کره‌جنوبی، آلمان و ایتالیا برای استفاده از تجربیات این کشورها در زمینه صنایع کوچک و متوسط برقرار شده است. در شامبه‌های دفتر فرش و در گوانگجو دفتر خشکبار راه‌اندازی شده است.

مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران اعلام کرد: سیاست دولت برای برقراری ارتباط اقتصادی با کشور از طریق صنایع کوچک و متوسط است. او همچنین از اختصاص حدود چهار هزار میلیارد تومان تسهیلات با درصد‌های پایین به صنایع کوچک و متوسط خبر داد.

نجفی‌زاده گفت: در مذاکره با بانک‌های مختلف، قرار است صنایع کوچک در اولویت کار باشند و بخشی از رسته‌های صنعتی مثل نساجی را نیز در اولویت ویژه قرار داده‌ایم.

او در ادامه از توافقی با سازمان توسعه و تجارت برای اختصاص مشوق صادراتی به صنایع کوچک خبر داد و افزود: فهرستی حاوی ۱۲۰ بنگاه کوچک که اقدام به صادرات کرده‌اند، به سازمان توسعه تجارت ارسال شده است.

مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، با اشاره به برگزاری نمایشگاه توانمندی‌های صنایع کوچک ایران در ۲۱ مرداد در مصلاي تهران گفت: این اقدام یک مانور اقتصادی در مقابل تحریم‌هاست و از این طریق می‌توانیم توانایی‌های خود را به همگان نشان دهیم.

اتحادیه اروپا در ایران می‌ماند

به گفته معاون وزیر صنعت، اتحادیه اروپا روز دوشنبه با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرده است که در کنار ایران می‌ماند. بنابراین ما نباید در این شرایط خود را بیازیم؛ زیرا دنیا به آخر نرسیده است. او درباره جذب سرمایه‌گذاری خارجی عنوان کرد: تحریم‌ها بر این موضوع تأثیرگذار است، اما برای مقابله با آن برنامه‌های متعددی وجود دارد.

نجفی‌زاده همچنین از تمایل سرمایه‌گذاران خارجی برای حضور در شهرهای سقر و بانه خبر داد. او افزود: از نیمه دوم سال گذشته تاکنون ۲۰۸ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی محقق شده است و پیش‌بینی ما این است که از این به بعد به دلیل شرایطی که برای ارز اتفاق افتاده است، این سرمایه‌گذاری‌ها افزایش یابد.

مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران ادامه داد: تا اول آبان منطقه ویژه مرزی بانه قطعاً راه‌اندازی می‌شود و هم‌اکنون هم بیش از سه تا چهار واحد راه‌اندازی شده است.

شهرک میرک در سیستان وبلوچستان در حال راه‌اندازی است. در بندرعباس هم شهرک دریایی به‌زودی کلنگ‌زنی می‌شود.

او گفت: برنامه‌ریزی شده است تا ۱۰ درصد صنایع کوچک، صنایع برون‌گرا شوند و دراین‌باره همکاری با چند کشور اروپایی ازجمله اتریش، فرانسه و آلمان، جز، برنامه‌های سازمان صنایع کوچک است و حتی درصددی از هزینه‌های برگزاری نمایشگاه‌ها در بخش صنایع کوچک کشورهای دیگر برگزار می‌شود.

بر اساس اعلام نجفی، لایحه حمایت از شرکت‌های مدیریت صادراتی آماده شده است و اگر در مجلس مصوب شود، بخش زیادی از مشکلات این حوزه حل خواهد شد.